

PERSOONLIJK
Minister van Onderwijs, Cultuur
en Wetenschap
Rijnstraat 50
2515 BJ DEN HAAG

Postbus 20015
2500 EA Den Haag
070 342 43 44
voorlichting@rekenkamer.nl
www.rekenkamer.nl

datum 3 mei 2021
betreft Voorgenomen oprichting vereniging Neth-ER; overleg op grond van artikel 4.7
Comptabiliteitswet 2016

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

Bij brief van 19 februari 2021 verzoekt u om overleg op grond van artikel 4.7 van de Comptabiliteitswet 2016 (CW 2016) over uw voornemen om de vereniging Netherlands house for Education and Research (Neth-ER) naar Nederlands recht te doen oprichten.

Uw voornemen tot het doen oprichten van de vereniging Neth-ER hangt nauw samen met het wetsvoorstel *Wet aanwijzing rechtspersoon wettelijke taak internationalisering*. In deze wet wordt bepaald (artikel 3b) dat de minister van OCW een rechtspersoon kan aanwijzen die als taak krijgt om "het kennisveld te informeren over het beleid van de Europese Unie op het gebied van onderwijs, onderzoek en innovatie en de mogelijkheden die dit beleid biedt". U bent van plan de nog op te richten vereniging Neth-ER als deze rechtspersoon aan te wijzen.

Over het wetsvoorstel *Wet aanwijzing rechtspersoon wettelijke taak internationalisering* (hierna: het wetsvoorstel) heeft eerder dit jaar overleg plaatsgevonden op grond van artikel 7.40 van de CW 2016. In onze brief van 17 maart 2021, kenmerk 21002299 R, hebben wij u onze aandachtspunten bij het wetsvoorstel meegegeven (zie bijlage). In deze brief gaan we op grond van artikel 4.7 van de CW 2016 in op de voorgenomen oprichting van de vereniging Neth-ER.

Over de conceptstatuten is op ambtelijk niveau overleg gevoerd met medewerkers van uw ministerie. Onderstaand brengen wij nog enkele aandachtspunten onder uw aandacht. We gaan achtereenvolgens in op:

uw kenmerk
ons kenmerk 21002899 R
bijlage(n) 1

- Waarborgen rondom de inrichting en werkwijze van vereniging Neth-ER;
- Verantwoording over het financieel beheer door Neth-ER;
- De taak en bevoegdheden van de Algemene Rekenkamer bij vereniging Neth-ER.

Aandachtspunten bij de statuten

Waarborgen rondom de inrichting en werkwijze

Volgens de toelichtende notitie bij uw brief is het, onder andere met het oog op het gelijke speelveld, in het belang van het Nederlandse kennisveld dat alle partijen in dezelfde mate worden voorzien van informatie over het beleid van de Europese Unie op het gebied van onderwijs, onderzoek en innovatie en de mogelijkheden die dit beleid biedt. Dat is de reden waarom u de taak van deze informatievoorziening wettelijk wilt borgen.

Ook acht u het van belang dat het kennisveld de mogelijkheid krijgt om vanuit de eigen belangen van hun achterban aan te geven waar de kennisbehoefte ligt waarin vereniging Neth-ER dient te voorzien. De rechtsvorm van een vereniging heeft daarom voor u de voorkeur boven die van een stichting. Een vereniging biedt namelijk de mogelijkheid tot lidmaatschap en daarmee tot actieve betrokkenheid van de leden.

Wij merken op dat volgens de conceptstatuten het lidmaatschap – en daarmee zeggenschap via de algemene ledenvergadering – van vereniging Neth-ER open staat voor meer partijen dan alleen de instellingen waarop de wettelijke taak zich richt. Alle publiek-rechtelijke en privaatrechtelijke organisaties die belang hebben bij het doel van de vereniging, kunnen lid worden. Dit is een bredere groep dan het 'kennisveld' dat volgens de wettelijke definitie bestaat uit instellingen voor beroepsonderwijs en hoger onderwijs, de academische ziekenhuizen, de KNAW, de Koninklijke Bibliotheek en NWO.

Ook valt ons op dat het doel en de taken van de vereniging Neth-ER meer omvatten dan de wettelijke taak. De vereniging heeft ook tot doel om de leden van Neth-ER en hun achterban beter te positioneren bij Europese instellingen en om het Europese beleid te beïnvloeden.

Wij onderstrepen nogmaals, net als in onze eerdere brief over het wetsvoorstel, dat het van belang is dat de aangewezen instelling de wettelijke taak onafhankelijk zal en kan uitvoeren. De informatie die de aangewezen instelling verzamelt, moet in ieder geval ten goede komen aan het kennisveld zoals in de wet bepaald. Dit moet niet kunnen worden doorkruist doordat de taak wordt uitgevoerd door een vereniging die een bredere doelstelling heeft, en waarin meer partijen zijn vertegenwoordigd dan de groep instellingen waarvoor de wettelijke taak van informatievoorziening bedoeld is. Zolang waarborgen voor een goede en onafhankelijke taakuitvoering niet in de wet geregeld zijn, bevelen wij u aan hiervoor voorzieningen te treffen in de statuten.

Verantwoording over het financieel beheer

Op grond van het wetsvoorstel kan de minister subsidie verlenen aan vereniging Neth-ER voor de uitvoering van de wettelijke taak. In de conceptstatuten is vastgelegd dat vereniging Neth-ER in haar administratie een onderscheid maakt in verschillende financieringsstromen (waaronder bijdragen van de Nederlandse overheid) en verschillende uitgaven (waaronder die voor wettelijke taken). Ook bepalen de statuten dat Neth-ER jaarlijks verslag uit brengt over het financieel beheer. Hierbij is echter niet bepaald dat dit jaarverslag vergezeld gaat van een verklaring over de rechtmatige besteding van de publieke middelen en dat hierop controle plaatsvindt door een accountant. Dat is wel van belang voor het toezicht van de minister die hierover aan het parlement verantwoording moet kunnen afleggen. Wij bevelen u daarom aan de conceptstatuten hierop aan te passen of hierover in de subsidiebeschikking een bepaling op te nemen.

Hier ligt ook een relatie met het eerder genoemde punt: Neth-ER wordt opgericht voor een breder doel dan alleen de wettelijke taak van informatievoorziening, en het lidmaatschap van de vereniging staat open voor meer partijen dan alleen de organisaties die behoren tot het wettelijke gedefinieerde kennisveld. Het is van belang dat de minister van OCW zekerheid heeft dat de middelen die Neth-ER ontvangt voor de wettelijke taak, ook alleen aan die taak worden besteed.

Taak en bevoegdheden Algemene Rekenkamer

Op het moment dat de vereniging Neth-ER is aangewezen als rechtspersoon in de zin van artikel 3b van de *Wet aanwijzing rechtspersoon wettelijke taak internationalisering* en voor de uitvoering van de wettelijke taak subsidie ontvangt, moet de vereniging worden aangemerkt als rechtspersoon met een wettelijke taak in de zin van de CW 2016.

De Algemene Rekenkamer is dan bij de vereniging Neth-ER bevoegd tot onderzoek ter plaatse op basis van artikelen 7.24 en 7.34 van de CW 2016. Wij begrijpen dat de activiteiten van Neth-ER voornamelijk in Brussel zullen plaatsvinden. We gaan ervan uit dat, mocht de Algemene Rekenkamer onderzoek bij Neth-ER willen doen, hieraan ook ter plaatse in Brussel alle medewerking wordt verleend.

De reikwijdte van het onderzoek van de Algemene Rekenkamer is vastgelegd in artikel 7.25 van de CW 2016.

Afronding

Wij beschouwen het overleg over uw voornemen om de vereniging Neth-ER naar Nederlands recht te doen oprichten, hiermee als afgerond.

Wij verzoeken u een afschrift van deze brief te voegen bij het voornemen tot oprichting van de vereniging zoals dat naar de Staten-Generaal wordt verzonden.

Vanzelfsprekend begrijpen wij dat de huidige bijzondere omstandigheden invloed hebben op de werkzaamheden van u en uw medewerkers en de prioriteiten die daarbij gesteld moeten worden. In deze context houden wij daar zo goed mogelijk rekening mee. Het kantoor van de Algemene Rekenkamer is beperkt opengesteld. Er wordt voornamelijk vanaf de thuiswerkplekken gewerkt. Om deze reden sturen wij u deze brief enkel digitaal toe.

Algemene Rekenkamer

drs. A.P. (Arno) Visser,
president

drs. C. (Cornelis) van der Werf,
secretaris